



EXAMENSARBETE

Hösten 2014

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Sjuksköterskeprogrammet
Omvårdnad 15 hp

Hur äldres hälsa, på ett äldreboende, påverkas psykiskt, fysiskt och socialt av hundar

Författare
Emelie Viltell
Engelina Källman

Handledare
Ewa Angsmo

Examinator
Zada Pajalic

Hur äldres hälsa, på ett äldreboende, påverkas psykiskt, fysiskt och socialt av hundar

En allmän litteraturstudie

Författare: Emelie Viltell och Engelina Källman

Handledare: Ewa Angsmo

Litteraturstudie

Datum 2015-01-09

Sammanfattning

Bakgrund: Befolkningen i Sverige blir allt äldre och cirka 1,5 miljoner personer över 60 år bor på ett äldreboende. Sjuksköterskans uppgift är att främja hälsa. Hälsa är ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande även vid avsaknad av sjukdom eller funktionshinder. Ur ett historiskt perspektiv har hundar arbetat för människor i århundrade. Hundar är ett av de djur som förekommer inom vården och på äldreboende. Därför är det av stor vikt att ta reda hur hundar påverkar äldre. **Syfte:** Syftet var att studera hur äldres hälsa, på ett äldreboende, påverkas psykiskt, fysiskt och socialt av hundar. **Metod:** En allmän litteraturstudie som bestod av nio vetenskapliga artiklar. **Resultat:** Sammanställningen av artiklarna skapade tre huvudkategorier; psykologiska hälsoeffekter, fysiologiska hälsoeffekter och sociala hälsoeffekter. **Slutsats:** Hundar förkommer i vården och litteraturstudie påvisar att hundar har god effekt på den psykiska, fysiska och sociala hälsan hos äldre. Med kunskap om hundens effekt kan en sjuksköterska ta tillvara på dess påverkan för att främja optimal holistisk hälsa för de äldre. Vidare forskning är exempelvis att finna för- och nackdelar med utbildad vårdhund gentemot privat hund ur ett hälsofrämjande perspektiv behövs.

Nyckelord: hund, äldre, hälsa, påverkan, psykisk, fysisk, social

How health of the elderly in a nursing home, are affected mentally, physically and socially by dogs

A general literature review

Author: Emelie Viltell och Engelina Källman
Supervisor: Ewa Angsmo
Literature review

Date 2015-01-09

Abstract

Background: The Swedish population is getting older and approximately 1.5 million people over 60 years old are living in a nursing home. The purpose of the nurse profession is to promote health. Health is a state of physical, mental and social well-being and merely the absence of disease or infirmity. From a historical perspective dogs have been working for humans in centuries. Dogs are one of the animals that are being used in health care and in nursing homes. Therefore it is of importance to find out how dogs affect the elderly. **Aim:** The aim was to study how the health of the elderly in a nursing home, are affected mentally, physically and socially by dogs. **Method:** A literature review based on nine scientific original articles. **Results:** The summary of the articles created three main categories; psychological health effects, physiological health effects and social health effects. **Conclusion:** Dogs are being used in healthcare and the literature review shows that dogs have a good effect on mental, physical and social health of elderly. With knowledge of the reaction on the presence of a dog, the nurse gets an opportunity to use it to the advantage and to influence and to promote optimal holistic health for the elderly. Further research is for example to find advantages and disadvantages with educated and trained dogs against private dogs out of a health promotion perspective is needed.

Keywords: dog, elderly, health, influence, mental, physical, social

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	1
SYFTE	6
METOD	6
Design	6
Datainsamling	6
Urval.....	7
Genomförande.....	7
Analys	7
Etiska överväganden	8
RESULTAT	9
Psykologiska hälsoeffekter	9
Fysiologiska hälsoeffekter	12
Sociala hälsoeffekter	14
DISKUSSION	15
Metoddiskussion	15
Resultatdiskussion	17
Slutsats	21
REFERENSER	23

Bilaga 1 Sökschema för datorbaserad litteratursökning

Bilaga 2 Artikelöversikt

BAKGRUND

Den svenska befolkningen blir allt äldre. Medellivslängden i Sverige 2014 är 83,7 år för kvinnor och 80,1 år för män.¹ Idag bor 32 % av alla personer över 60 år ensamma.² Dessutom kan partnern och vänner ha avlidit och att bli äldre kan upplevas mycket ensamt. De äldres anhöriga kanske inte har tid att besöka dem i den mån de äldre önskar. Åldrandet ger nedsatt funktionsförmåga, kommunikationsförmåga och kognitionsförmåga.³ Kognitionsförmågan innefattar fyra betydelsefulla delar, minne, perception, språk och tänkande.⁴ Frågan är hur en hund kan påverka den äldres hälsa psykiskt, fysiskt och socialt.

Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen bistå med en boendeform med särskild service. I lagen står det att kommunens boende ska ge tillgång till stöd, omvårdnad, en aktiv och meningsfull tillvaro tillsammans med andra. En form av kommunens boende med särskild service är äldreboende.⁵ Cirka 1,5 miljoner av personer över 60 år bor på ett äldreboende.⁶ Benämningen äldre kommer hädanefter syfta på gruppen äldre som bor på ett äldreboende.

World Health Organization (WHO) definierade 1948 begreppet hälsa som ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande även vid avsaknad av sjukdom eller funktionshinder.⁷ Svensk sjuksköterskeförening menar att hälsa är en central målsättning

¹ Statistiska Centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik, 'Mäns medellivslängd för första gången över 80 år' *Statistiska Centralbyrån* [tillgänglig online], 19 Mars 2014, <<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Mans-medellivslangd-for-forsta-gangen-over-80-ar/>> Hämtad 22 September 2014.

² G. Sundström, 'Var tredje äldre person bor ensam' *Statistiska Centralbyrån* [tillgänglig online], 4 Mars 2014, <<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Var-tredje-aldre-bor-ensam/>> Hämtad 22 September 2014.

³ L-O, Hensjö, 'Att bli äldre' *Infomedica* [tillgänglig online], 10 September 2004, <<http://www.learnify.se/Learnifyer/ObjectResources/1a193dc0-6cf1-494a-9b967cc38100e2c8/Bliald040910.pd>> Hämtad 22 September 2014.

⁴ L-O, Hensjö, 'Att bli äldre' *Infomedica* [tillgänglig online], 10 September 2004, <<http://www.learnify.se/Learnifyer/ObjectResources/1a193dc0-6cf1-494a-9b967cc38100e2c8/Bliald040910.pd>> Hämtad 22 September 2014.

⁵ Regeringskanliet, Socialdepartamentet, 'Äldreomsorg i Sverige' [tillgänglig online], *Regeringskanliet*, 6 Augusti 2014, <<http://www.regeringen.se/sb/d/14822>> Hämtad 15 September 2014.

⁶ G. Sundström, 'Var tredje äldre person bor ensam' *Statistiska Centralbyrån* [tillgänglig online], 4 Mars 2014, <<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Var-tredje-aldre-bor-ensam/>> Hämtad 22 September 2014.

⁷ World Health Organization, 'WHO definition of Health' *World Health Organization* [websida]. 2003, <<http://www.who.int/trade/glossary/story046/en/>> Hämtad 25 September 2014.

inom omvårdnaden.⁸ En legitimerad sjuksköterskas huvudsakliga uppgift är att främja hälsa och förebygga ohälsa.^{9 10}

Definitionen av psykisk hälsa eller ohälsa skiljer sig från en kultur till en annan.¹¹ Cirka 20 procent av alla Sveriges äldre lider av psykisk ohälsa.¹² Därför menar socialstyrelsen att detta är vår största folksjukdom.¹³ Psykisk ohälsa benämns i Folkhälsomyndigheternas årsrapport ”Folkhälsa i Sverige - årsrapport 2014” som ångslan, oro, ångest och sömnbesvär.¹⁴ Geriatric Depression Scale (GDS), Mini Mental State Examination (MMSE) och Profile of Mood States (POMS) är bedömningsinstrument för att kunna identifiera depression och minnessvårigheter hos äldre. I GDS- formuläret framgår det att låga poäng innebär minskad sannolikhet för depression medan högra poäng resulterar till större sannolikhet för misstänkt depression.¹⁵ Bedömning för kognitiv status hos äldre personer med misstänkt demenssjukdom kan göras med hjälp av MMSE. Områdena som är aktuella i testet är språk, minne och tid-rumsuppfattning. Höga poängvärde påvisar med stor sannolikhet att den äldre inte lider av demenssjukdom.¹⁶ POMS är ett mätinstrument för sinnesstämning och för att påvisa stresspåslag. Syftet är att bedöma hälsotillstånd och på så vis kunna bevara välbefinnande. Kontinuerliga tester ger en uppfattning om välbefinnande och möjlighet att undvika uppkomsten av ångest och depression.¹⁷

⁸ Svensk sjuksköterskeförening, *Svensk sjuksköterskeförening: Värdegrund för omvårdnad*, upplaga 1, Brommatryck & Brolins AB, Stockholm, 2010, s. 6.

⁹ Svensk sjuksköterskeförening, 'ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor' *Svensk sjuksköterskeförening* [tillgänglig online], November, 2007, <<http://www.swenurse.se/Global/Publikationer/Etik-publikationer/ICN.Etisk.kod.webb.pdf>>

Hämtad 26 September 2014.

¹⁰ Socialstyrelsen. *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska* Socialstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsavdelningen, Februari 2005.

¹¹ P. Borgå, 'Psykisk ohälsa och kultur- erfarenheter och epidemiologi', *Socialmedicinsk tidskrift* [tillgänglig online] nr 2, vol 85 Apil 2008, s. 129.

<<http://www.socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/151/181>>, Hämtad 24 september 2014.

¹² Socialstyrelsen, 'Äldres psykiska hälsa' *Socialstyrelsen* [websida], 2014,

<<http://www.socialstyrelsen.se/psykiskhalsa/aldrespsykiskahalsa>>

Hämtad 25 September 2014.

¹³ Socialstyrelsen, 'Äldres psykiska hälsa' *Socialstyrelsen* [websida], 2014,

<<http://www.socialstyrelsen.se/psykiskhalsa/aldrespsykiskahalsa>> Hämtad 25 September 2014

¹⁴ I. Heimerson, 'et al.' *Folkhälsan i Sverige - Årsrapport 2014*, Folkhälsomyndigheten [tillgänglig online], juni, 2014, <<http://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/17825/Folkhalsan-i-Sverige-arsrapport-2014.pdf>> Hämtad 24 september 2014.

¹⁵ Socialstyrelsen 'GDS 20 (Geriatric Depression Scale)' Socialstyrelsen [websida]

<<http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialarbete/gds20>> Hämtad 1 December 2014.

¹⁶ Socialstyrelsen 'MMSE, MMT (Mini Mental State Examination, Mini Mental Test)' Socialstyrelsen [websida]

<<http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialarbete/mmsemmt>> Hämtad 1 December 2014.

¹⁷ POMS 'POMS-testet' [websida] <<http://www.pomstest.se/>> Hämtad 1 December 2014.

För att kunna vända denna depressiva trend och i tidigt skede uppmärksamma äldre som lider av psykisk ohälsa gav regeringen socialstyrelsen i uppgift att ta fram vägledningsdokument.¹⁸ Vägledningsdokumenten vänder sig till personalgrupper inom kommun och landsting som jobbar nära äldre. Vägledningen menar att personalen är i behov av fler förutsättningar för att upptäcka förändringar hos den enskilde och för att kunna förebygga psykisk ohälsa. Utbildning inom psykisk ohälsa hos äldre är därför av central betydelse.¹⁹

Den Amerikanska professorn i sociologi och omvårdnadsteoretikern Aaron Antonovsky har skapat uttrycket och mätinstrumentet KASAM.²⁰ I boken ”Hälsans mysterium” beskriver Aaron Antonovsky att KASAM står för känsla av sammanhang vilket innebär meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet. Vid en hög grad av KASAM har man en känsla av livskvalitet och välbefinnande. Det innebär även en minskad grad av ångest, nedstämdhet och ökad motståndskraft mot stress.²¹

Kroppen är skapad för att arbeta och röra på sig. Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling (FYSS)²² rekommenderar att vuxna ska vara fysisk aktiva minst 150 minuter i veckan. Effekten av fysisk aktivitet har visat att det kan förebygga eller förbättra olika sjukdomstillstånd exempelvis depression, diabetes, benskörhet och andra kroniska sjukdomar.²³ Fysisk aktivitet innefattar all typ av rörelse som ökar energiomsättningen i kroppen. Denna muskelaktivitet kan vara friluftsliv, trädgårdsarbete, fysisk belastning i arbetet, cykling eller hundpromenader. Fysisk aktivitet för äldre kan vara att stå på ett ben, som balansträning.²⁴

¹⁸ N. Bjurström, 'et al.' 'Ökat stöd till äldre med psykisk ohälsa – Slutrapport', Socialstyrelsen [websida], 3 juni 2013 <<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19080/2013-6-3.pdf>> Hämtad 25 september 2014

¹⁹ Socialstyrelsen. 'Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa – vägledning för verksamhetsansvariga inom socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt primärvård' Socialstyrelsen, 2011.

²⁰ A. Antonovsky & M. Elfstadius, *Hälsans mysterium*, upplaga 2, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

²¹ A. Antonovsky & M. Elfstadius, *Hälsans mysterium*, upplaga 2, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

²² Svenska Läkaresällskapet, 'Rekommendationer om fysisk aktivitet för vuxna' *Fyss* [tillgänglig online], 24 oktober 2011, <<http://www.fyss.se/rekommendationer-for-fysisk-aktivitet/>> Hämtad 23 September 2014.

²³ M. E. Nelson 'et al.', 'Physical Activity and Public Health in Older Adults: Recommendation From the American College of Sports Medicine and the American Heart Association', *Circulation*, vol 116 nr 9 s. 1094-1105 Augusti 2007.

²⁴ E. Rydwick. 'Fysisk aktivitet och träning för sköra äldre' Vårdalinstitutet, Mars 2012.

Familjen är det första sociala nätverk man kommer i kontakt med.²⁵ Barn lär sig verbala och icke verbala uttryck för att kunna kommunicera med sin omgivning. Kommunikationen ger de möjlighet till ett utökat socialt nätverk.²⁶ Det sociala nätverket är en viktig del för hälsan. Personer med ett socialt nätverk har visat sig ha bättre självbild, självkänsla, trygghet och social kompetens.²⁷ Förr innebar begreppet familj de individer som var bundna genom blodsband eller äktenskap.²⁸ Dagens sociala nätverk kan bli större på grund av tillgången till sociala medier, snabba transportmedel och en ökad acceptans av förändringar i familjekonstellationen. Vilka som ingår i vår familj handlar om individens egen upplevelse.²⁹ Därför skulle även hundar kunna ingå i vad individen kallar för sin familj.³⁰ I början av december 2014 fanns det på jordbruksverket 790673 stycken registrerade hundar och 589600 hundägare i Sverige.³¹ Det finns dock hundar som inte är registrerade exempelvis då hundägaren inte vet att hunden ska registreras eller vid insmuggling av hundar. Sveriges vanligaste hund är schäfer och det vanligaste hundnamnen är Vilma, Bella och Molly.³²

Hundar är ett av de djur som förekommer inom vården.³³ Ur ett historiskt perspektiv har hundar i århundrade arbetat med och för oss människor. Förr använde man främst hundar inom jakt och för att vakta boskapen. Enligt Ledarhund- Hund i tjänst, startades den första utbildningsplatsen för blinda med hund i Tyskland 1923.³⁴ Sedan dess har man funnit att hundar kan användas inom flera områden. Redan på Florence Nightingales tid skrevs det om

²⁵ N. Agahi, 'et al.', 'Sociala relationer, socialt deltagande och hälsa bland äldre personer' Socialmedicinsk tidskrift [tillgänglig online] nr 3, vol 87 Juni 2010 s 175-181
<http://socialmedicinsk.tidskrift.se/index.php/smt/article/view/682/504> Hämtad 23 September 2014.

²⁶ E. Nilsson & S. Nilsson, 'Det är aldrig för sent! Förbättra äldres hälsa med möten, mat och aktivitet'. Statens Folkhälsoinstitut, 2009, s. 4-44.

²⁷ N. Agahi, 'et al.', 'Sociala relationer, socialt deltagande och hälsa bland äldre personer' Socialmedicinsk tidskrift [tillgänglig online] nr 3, vol 87 Juni 2010 s 175-181
<http://socialmedicinsk.tidskrift.se/index.php/smt/article/view/682/504> Hämtad 23 September 2014.

²⁸ M. Kirkevold, K.S Ekern, & L. Ganuza Jonsson, *Familjen i ett omvårdnadsperspektiv*, upplaga 1, Liber AB, Stockholm, 2003, s.20.

²⁹ M. Kirkevold, K.S Ekern, & L. Ganuza Jonsson, *Familjen i ett omvårdnadsperspektiv*, upplaga 1, Liber AB, Stockholm, 2003, s. 21.

³⁰ S. Knight & V. Edwards, 'In the Company of Wolves The Physical, Social, and Psychological Benefits of Dog Ownership'. *Journal of Aging and Health*, [tillgänglig online] vol 20 no 4, 2008, <<http://jah.sagepub.com.ezproxy.hkr.se/content/20/4/437.full.pdf+html>> Hämtad 12 November 2014.

³¹ Jordbruksverket 'Statistik ur hundregistret.' [websida] 9 September 2014.
<<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hundarochkatter/hundregistret/statistik.4.45fb0f14120a3316ad78000672.html>> Hämtad 17 December 2014.

³² Jordbruksverket 'Statistik ur hundregistret.' [websida] 9 September 2014.
<<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hundarochkatter/hundregistret/statistik.4.45fb0f14120a3316ad78000672.html>> Hämtad 17 December 2014.

³³ B. Beck-Friis, 'Hundens betydelse i vården – erfarenheter och praktiska råd', upplaga 1, Gothia, Stockholm, 2007, s.12

³⁴ Ledarhund - Hund i tjänst 'Ledarhundars Historia', Ledarhund [websida], 2010,
<<http://www.ledarhund.se/sv/ledarhundar/historia>> Hämtad 25 september 2014.

djurs fördelar för patienters återhämtning och i USA började man att använda sig av djur inom hälso- och sjukvården på 1970-talet.³⁵ Enligt Svenska kennelklubben används idag samlingsnamnet assistanshundar. Det finns flera typer av assistanshundar såsom ledarhundar för synskadade och larmande hundar exempelvis för de med epilepsi eller diabetes och så vidare. Det har även utvecklats sociala tjänstehundar. Skillnaden mellan assistanshundar och sociala tjänstehundar är att assistanshundar enbart har en förare medan sociala tjänstehundar kan arbeta med en eller flera personer. Till gruppen sociala tjänstehundar tillhör terapihund, cancerhund och besökshund.³⁶

Svenska terapiskolan är Skandinavians största utbildningsarrangör för sociala tjänstehundar, här utbildas besökshundar. Besökshundar är diplomerade hundar som används vid djurassisterade aktiviteter.³⁷ Att utbilda en besökshund kostar cirka 12000 kronor i Svenska terapiskolan.³⁸

Vårdhundar kan jobba som besökshundar och i hundassisterade aktiviteter. Dessa hundar kan förekomma på ett äldreboende. En besökshund ska arbeta passivt gentemot den äldre. Även privata hundar kan ha denna egenskap. Därav kan privata hundar användas som ett ekonomiskt besparingsalternativ. Hundassisterad aktivitet (benämns härnäst som hundaktivitet) är en form av aktivitet med hund som kan förekomma med eller utan sjukgymnast. I en sådan aktivitet kan det förekomma bollkastning, spel, allmän lek och annan fysisk rörelse. Hundinteraktion innebär däremot att hunden enbart vistas i de äldres omgivning exempelvis vid besök. Vid en sådan interaktion kan beröring, närhet och samtal förekomma. Således en form av varande i gemenskap med hunden.

Kunskap hos personal inom äldreboenden angående hundars för- och nackdelar saknas. Som legitimerad sjuksköterska ska man arbeta evidensbaserat.³⁹ Därför kan denna studie vara av

³⁵ M. Matuszek, 'Animal-Facilitated Therapy in Various Patient Populations'. Holistic Nursing Practice' [tillgänglig online] vol 24 no 4, 2010, <http://saddlesforsoldiers.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal_Facilitated_Therapy_in_Various_Patient.3.pdf> Hämtad 12 November 2014.

³⁶ L. Gordér, Hjälpmedelsinstitutet 'Assistanshund som hjälpmedel', Svenska Kennelklubben, Hundägarnas riksorganisation [websida], 5 januari 2012, <<http://www.skk.se/sv/hundagande/assistanshundar/vad-ar-en-assistanshund/>> Hämtad 22 september 2014.

³⁷ Svenska Terapihundskolan 'Informations katalog', Svenska Terapihundskolan [tillgänglig online], 2014, <<http://terapihundskolan.se/test/>> Hämtad 22 september 2014.

³⁸ Svenska Terapihundskolan 'Priser', Svenska Terapihundskolan [tillgänglig online], 2014, <<http://terapihundskolan.se/utbildning-2/priser/>> Hämtad 8 oktober 2014.

³⁹ Svensk sjuksköterskeförening, 'ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor' Svensk sjuksköterskeförening [tillgänglig online], November, 2007.

betydelse för att främja en god omvårdnad och en utvecklande arbetsmöjlighet för professionen som legitimerad sjuksköterska. Målet med studien är att klargöra hundars påverkan hos de äldre och hur hundar kan vara ett verktyg för omvårdnadspersonalen.

SYFTE

Syftet var att studera hur äldres hälsa, på ett äldreboende, påverkas psykiskt, fysiskt och socialt av hundar.

METOD

Design

För att kartlägga kunskapsfältet inom ett specifika område har en allmän litteraturstudie genomförts.⁴⁰ Tanken med denna allmänna litteraturstudie var att genom vetenskapliga artiklar studera hur äldre påverkas psykiskt, fysiskt och socialt av hundar. Då både kvalitativ och kvantitativ forskning existerar inom området har båda typerna av data sammanställts.

Datainsamling

Databasinsamlingen gjordes i två steg. Steg ett bestod av en pilotsökning. Syftet med en pilotsökning var att lära känna databaserna⁴¹ och få uppfattning om forskningens omfattning. Genom pilotsökningen framkom relevanta sökord. Denna sökning gav också möjlighet till avgränsning av materialomfånget. Steg två bestod av sökningar som i titel och abstrakt svarade på författarnas syfte. Denna sökning gjordes i databaserna PubMed, CINAHL och PsycINFO. De använda sökorden var pet, pet therapy, therapy, animal-assisted activity, animal assisted therapy, animal-assisted intervention, dog interaction, nursing home, elderly, emotional status, stress och effective. Booleska operatörerna användes för att sammankoppla

<<http://www.swenurse.se/Global/Publikationer/Etikpublikationer/ICN.Etisk.kod.webb.pdf> > Hämtad 26 September 2014.

⁴⁰ F. Friberg, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga. 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006, s. 87.

⁴¹ F. Friberg, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga. 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006.

flera sökord,⁴² de som ändvändes var AND och OR (Bilaga 1). Manuella sökningar kan göras genom att studera referenslistor i tidigare gjorda litteraturstudier.⁴³ För att öka materialomfånget gjordes en sådan manuell sökning. Sammanlagt fann författarna 68 artiklar som i abstrakt upplevdes som relevanta. Vid fördjupad läsning av metod och resultat valdes enbart nio artiklar. Utvalda artiklar svarade gemensamt på psykiska, fysiska och sociala hälsoeffekter hos äldre.

Urval

Inklusionskriterierna var att artiklarna skulle vara skrivna på svenska eller engelska. Artiklarna skulle vara vetenskapligt granskade av oberoende granskare, peer-reviewed⁴⁴ eller följa de forskningsetiska principerna. Tidsintervallet var 2000-2014. Artiklar som exkluderas var artiklar som inte svarade mot syftet eller allmänna litteraturstudier. Exempel på exkluderade artiklar var de som fokuserade på fel ålderskategori och på djurens upplevelser och välbefinnande.

Genomförande

Vid noggrannare granskning av de 68 artiklarna valdes nio artiklar som berörde rätt population och svarade på denna allmänna litteraturstudies syfte. Datasamlingen innefattar både kvantitativa och kvalitativa resultat som presenteras både i tabeller och i skrift. De funna artiklarnas resultat har delats in i tre huvudkategorier: psykologiska hälsoeffekter, fysiologiska hälsoeffekter och sociala hälsoeffekter.

Analys

Efter bedömning av artiklarnas tillfredsställelse för studiens syfte gjordes en gemensam artikelöversikt för att sammanställa och skapa en överblick av materialet. Författarna gjorde därefter enskilt och var och en plockade ut de centrala fynden i de nio artiklarnas resultat. Sedan skedde en gemensam sammanställning, kodning och kategorisering i en tabell för att dela upp kvantitativa och kvalitativa fynd med samma kodnamn. Vid sammanställningen av

⁴² F. Friberg, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006.

⁴³ C. Forsberg & Y. Wengström, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation*, upplaga 3, Natur och kultur, Stockholm, 2013, s. 74.

⁴⁴ S. Eriksson, 'Forskarens etik' *Codex* [websida], 23 Oktober 2013, <<http://codex.vr.se/forskarensetik.shtml>> Hämtad 25 September 2014.

koderna skapades tre nya huvudkategorier; psykiskt, fysiskt och sociala hälsoeffekter. Under huvudkategorierna psykiska och fysiska hälsoeffekter sammanställdes analytisk statistik genom att studera och sammanställa p-värden i två tabeller. P-värde står för probability value och är ett mått på hur sannolikt det är att något sker.⁴⁵ $P < 0,05$ innebär att sannolikheten att något inträffar är mer än 95 %. Ett lägre p-värde innebär mindre risk att felaktigt dra slutsatsen att en skillnad föreligger och alltså är värdet signifikant. Analysen av de nio artiklarna var inspirerad av Fribergs analysmetod.⁴⁶

Etiska överväganden

Exkludering av vetenskapliga artiklar på grund av ekonomiska skäl gjordes inte. Vår studie har inkluderat peer-reviewed artiklar, artiklar som blivit granskade och godkända av en etisk kommitté.⁴⁷ Vid manuell sökning har vi kontrollerat att forskarna har tagit hänsyn till de forskningsetiska principerna. De forskningsetiska principerna innebär att göra gott, inte skada, vara rättvis och ge rätt till självbestämmande. Göra gott och inte skada principen innebär strävan efter att göra gott respektive att undvika skada. Rättvis principen har som mål att alla människor skall behandlas lika. Principen autonomi innebär frivillighet och rätten till ett skyddat privatliv, alla människor har rätt att bestämma över sitt eget liv.⁴⁸

Innan någon form av artikelsökning gjordes en dokumentation av författarnas förförståelse. Förförståelse innebär den förkunskap som forskaren har om studieobjektet.⁴⁹ Vår förförståelse bestod av tron om att hundar har en god effekt inom all vård. Detta eftersom vi båda har erfarenhet av hundar i vården.

⁴⁵ U, Jakobsson, *Forskningens termer och begrepp: En ordbok*. upplaga. 1:1. Studentlitteratur AB, Lund, 2011, s. 112.

⁴⁶ F. Friberg, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga. 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006.

⁴⁷ S. Eriksson, 'Forskarens etik' *Codex* [websida], 23 Oktober 2013, <<http://codex.vr.se/forskarensetik.shtml>> Hämtad 25 September 2014.

⁴⁸ H. Stryhn, *Etik och omvårdnad*, upplaga.1:5, Studentlitteratur AB, Lund, 2007, p. 73-91.

⁴⁹ M, Henricson. *Vetenskaplig teori och metod: Från idé till examination inom omvårdnad*, upplaga 1:4, Lund, Studentlitteratur, 2012, s. 45.

RESULTAT

Psykologiska hälsoeffekter

En känsla av meningsfullhet i vardagen upplevdes av deltagarna som fick träffa en hund.^{50 51} Att uppleva meningsfullhet i vardagen kan vara orsaken till att man orkar och finner vilja att gå upp.⁵² Om inte meningsfullhet existerar kan det ge orsak till frustration som i sin tur leder till oro, aggression eller ångest. Äldre som klappade hundar upplevde en minskning av spänning, oro, ångest och trötthet med omedelbar effekt.^{53 54} En långvarig minskning av depression och uppgivenhet upplevdes också.⁵⁵ Detta negativa individuella beteende påverkar även stämningen för de andra medboende och personalen.⁵⁶ Aktivitet tillsammans med hunden upplevdes meningsfull, tillfredsställande, minskade frustration och oro.⁵⁷ Intervjuer med personal visade att äldre med utåtagerande beteende blev lugnare vilket ledde till att irritation och aggression minskade hos dessa individer.^{58 59} Studierna visar att hundar har en dämpande stressfaktor och lugnande effekt för de äldre.^{60 61 62}

⁵⁰ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵¹ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁵² A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵³ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵⁴ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

⁵⁵ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

⁵⁶ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵⁷ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵⁸ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁵⁹ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁶⁰ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁶¹ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁶² A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

Tabell 1

Artikel	Effekter	Med hund n=	Kontroll Grupp n=	I jämförelse med kontroll grupp p- värde
Berry, A. 'et al.' 2011	Minskat GDS ¹ värde	10	6	0,0212
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009	Minskat POMS ² värde	59	0	0,000
Lutwack-Bloom, P., 'et al.', 2005	Minskat GDS ¹ värde	42	26	0,02
Lutwack-Bloom, P., 'et al.', 2005	Minskar POMS ² värde	42	26	0,04
Moretti, F 2011	Minskat GDS ¹ värde	10	11	0,013
Moretti, F, 2011	Förhöjt MMSE ³ poäng	10	11	0,0941
Mossello, E. 'et al.' 2011	Minskad känsla av sorg	10	10	0,002
Mossello, E. 'et al.' 2011	Ökat stämningsläge	10	10	0,016
Mossello, E. 'et al.' 2011	Ökad allmän vakenhet	10	10	0,003

¹GDS- Geriatric Depression Scale - minskat värde innebär mindre risk för depression.
²POMS- Profile of Mood States - Minskat värde innebär förbättrad sinnesstämning.
³MMSE- Mini Mental State Examination - förhöjt värde innebär minskad risk för minnessvårigheter.

Studier visade att deltagarna upplevde glädje och förhöjd sinnesstämning i samband med hundinteraktioner eller hundaktivitet.^{63 64} Det framgår tydliga förbättringar på GDS efter kontakt med hund, (Tabell 1) både i form av hund aktivitet och interaktion.^{65 66 67} En äldre kvinna som medverkade i studien berättar att hon kände stor glädje av att hunden fanns närvarande. Hunden hade en uppiggade effekt som gjorde att kvinnan kände längtan och glädje av att möta hunden, uppskattningen för hunden var stor bland alla deltagare.⁶⁸ När

⁶³ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁶⁴ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁶⁵ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. *Psychogeriatrics*, vol 12 no 3, 2012, s 1-9.

⁶⁶ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' *Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

⁶⁷ P. Lutwack-Bloom, 'et al.', 'Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents'. *Journal of Gerontological Social Work*. vol 44, 2005, s. 137-159.

⁶⁸ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

hunden var närvarande distraherades tankar på sjukdom och ensamhet och de äldre behöll fokus på aktiviteten med hunden.^{69 70 71} Den förhöjda sinnesstämningen gjorde att de äldre skrattade oftare både under sammankomsterna med hunden och vid uppföljningen efter studiernas avslut.^{72 73} Mätning av GDS kunde däremot inte visa effekt av långtidsbehandling med hundaktivitet eller hundinteraktion menar A. Berry 'et al.'⁷⁴

En grupp äldre tyckte det var skönt då interaktion med en hund var ett kravlöst möte.⁷⁵ Aktiviteter mellan äldre och hundar kan väsentligt ändra känslomässig status hos äldre.^{76 77} Detta i form av minskad sorg, ökat stämningsläge och allmän vakenhet (Tabell 1).⁷⁸ Periodvis kunde även tunga känslor väckas, de äldre upplevde då att hunden gav kravlös tröst och stöd.⁷⁹ Det fanns även äldre som upplevde att det över lag fick ett ökat självförtroende.⁸⁰ Studier visade att det finns behandlingseffekter eftersom POMS visade en signifikant positiv förändring i humöret (Tabell 1). Värdet för POMS minskade för de äldre som fick besök av

⁶⁹ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁷⁰ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁷¹ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program.' Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

⁷² C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁷³ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁷⁴ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study.' Psychogeriatrics', vol 12 no 3, 2012, s 1-9.

⁷⁵ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁷⁶ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁷⁷ E. Mossello, 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', International Psychogeriatrics', [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905.

<<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

⁷⁸ E. Mossello, 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', International Psychogeriatrics', [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905.

<<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

⁷⁹ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁸⁰ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

en hund, vilken innebär ett bättre välbefinnande.^{81 82} Äldre upplevde även förbättrad grad av livskvalitet efter hund aktivitet.^{83 84 85}

De äldre upplevde att minnet blev stimulerat och de fick en förbättrad koncentrationsförmåga.^{86 87} Vid kontakt med hund upplevde personalen att de äldre kunde komma ihåg saker, igenkänning och minnen från förr lyftes.⁸⁸ Genomsnittspoängen för MMSE har över tid ökat före och efter djuraktivitet, men skillnaden var inte statistiskt signifikant.⁸⁹ (Tabell 1).

Fysiologiska hälsoeffekter

En av de upplevda fysiologiska effekterna med hundaktivitet var en ökad motivation till rörelse.⁹⁰ En tydlig förbättring i Activities of Daily Living (ADL) gick att se före och efter interaktionen med hund.^{91 92} De äldre personerna upplevde en meningsfullhet och kunde känna ett ökat engagemang och intresse för att vara med i aktiviteterna som erbjöds. De äldre kände en glädje över att hundarna var med vid aktiviteterna.⁹³ Ingen upplevde övningarna som särskilt ansträngande och en deltagare kände att han orkar lite längre när det var roligt.⁹⁴

⁸¹ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. *Complementary therapies in clinical practice*, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

⁸² P. Lutwack-Bloom, 'et al.', 'Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents'. *Journal of Gerontological Social Work*. vol 44, 2005, s. 137-159.

⁸³ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..'. Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁸⁴ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' *Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

⁸⁵ P. Gandolfi-Decristophori, 'et al.', 'Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents'. *American Journal of Infection Control* vol. 40 no 2, 2012, s. 128-133.

⁸⁶ C. Nord, 'Nytta med nöje'. *Skrifter från NISAL* no 3, 2011.

⁸⁷ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..'. Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁸⁸ C. Nord, 'Nytta med nöje'. *Skrifter från NISAL* no 3, 2011.

⁸⁹ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' *Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

⁹⁰ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..'. Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁹¹ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..'. Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁹² E. Mossello, 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', *International Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905.

<<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alzheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

⁹³ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..'. Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

⁹⁴ C. Nord, 'Nytta med nöje'. *Skrifter från NISAL* no 3, 2011.

Personalen upplevde en minskning i utdelning av behovsmedicineringen.⁹⁵ Annan personal upplevde att hunden fungerar som lugnande medicin.⁹⁶

I studien av P. Gandolfi-Decristophori, 'et al' fanns hypotesen om att hundar är reservoarer av multiresistenta stafylokocker (MRSA).⁹⁷ Målsättningen var att bedöma överföring av dessa mikroorganismer till äldre på boende som lever med eller får regelbundet besök av hundar, där direkt fysisk kontakt förekom. Genom nasala tester med hjälp av bomullspinne framträdde ett resultat som motbevisar forskarnas hypotes. Resultatet visade att 36 % hos de 229 äldre som bodde med eller besöktes regelbundet av hundar var bärare av MRSA. Hos de 216 äldre som inte bodde med hundar var 46 % bärare av MRSA.⁹⁸

Tabell 2

Artikel	Effekter	pre och post n=	p- värde
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Andningsfrekvensen sjönk	59	0,000
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Diastoliskt blodtryck sjönk	59	0,48
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Energiökning	59	0,001
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Puls sjönk	59	0,34
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Smärta reducering	59	0,001
Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 2009.	Systoliskt blodtryck sjönk	59	0,07
Odendaal, J.S.J. 2000	B-endorfin ökade	18	0,10
Odendaal, J.S.J, 2000	Dopamin ökade	18	<0,05
Odendaal, J.S.J, 2000	Oxytocin ökade	18	0,01
Odendaal, J.S.J. 2000	Prolaktin ökade	18	0,01

⁹⁵ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

⁹⁶ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012

⁹⁷ P. Gandolfi-Decristophori, 'et al.', 'Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents'. American Journal of Infection Control' vol. 40 no 2, 2012, s. 128-133

⁹⁸ P. Gandolfi-Decristophori, 'et al.' 'Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents'. American Journal of Infection Control' vol. 40 no 2, 2012, s. 128-133

Mätningar med hjälp av blodprover visade att B-endorfin, oxytocin, prolaktin och dopamin ökade signifikant⁹⁹ (Tabell 2). En vital parameter som framträder i en studie var andningsfrekvensen, som sänks signifikant vid hundinteraktion¹⁰⁰ (Tabell 2). Vidare skedde märkbar reducering av smärta och ökad känsla av energi¹⁰¹ (Tabell 2). Det fanns dock inga signifikanta förändringar i blodtrycket eller pulsen enligt de tester som A. Bulette Coakley och E. Mahoney gjorde¹⁰² (Tabell 2).

Sociala hälsoeffekter

Många äldre kände glädje över aktivitet tillsammans med en hund, då hunden gav aktiviteten ett sammanhang.¹⁰³ De äldre fick en känsla av att de hade en viktig uppgift och kände sig behövda.¹⁰⁴ Studier visade att äldre som tidigare avstått från gemensamma aktiviteter valde att medverka på grund av hunden.¹⁰⁵¹⁰⁶ C. Nords studie visade att deltagarna hade ett ökat engagemang under aktiviteten med hunden. Majroteten av de äldre i en av studierna satte stort värde på mötet med hunden. Hunden gjorde även att de äldre kände en samhörighet i gruppen. Vid lekar gjorde hunden ibland misstag som skapade allmän munterhet samtidigt som man imponerades om det någon gång blev rätt. Detta fick de flesta av deltagarna att skratta.¹⁰⁷ För att möjliggöra en mätning av sociala effekter valde A. Berry 'et al.' att observera 19 personer genom videoinspelning. Observationerna bekräftar att äldre som möter hundar ler signifikant mer ($P = 0,0001$) än de äldre som inte träffade hundar.¹⁰⁸ Personalen upplevde att de gemensamma skratten även gav flera spontana samtal, exempelvis små kommentarer runt hunden.¹⁰⁹¹¹⁰

⁹⁹ J.S.J Odendaal, 'Animal-assisted therapy - magic or medicine?' Journal of Psychosomatic Research'. [tillgänglig online] 2000, s. 275-280.<http://gronhalsa.se/files/animal-assisted_therapy.pdf> Hämtad 20 November 2014.

¹⁰⁰ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁰¹ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁰² A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁰³ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹⁰⁴ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹⁰⁵ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹⁰⁶ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹⁰⁷ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹⁰⁸ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. Psychogeriatrics', vol 12 no 3, 2012, s 1-9.

¹⁰⁹ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹¹⁰ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen..' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

Hundinteraktionen gav ett allmänt ökat socialt beteende och där av utvecklade också deltagarna sina sociala förmågor och relationer.^{111 112} De äldre pratade mer än tidigare med de andra deltagarna även utanför hundinteraktionen.¹¹³ Deltagarna upplevde också att de kunde känna förtroende och trygghet med en hund nära sig.¹¹⁴ En kvinna tyckte det var trevligt att gå ut med personalen men det var roligare att gå ut med hunden.¹¹⁵ En studie visade att 80 % av deltagarna ville fortsätta träffa hunden.¹¹⁶

DISKUSSION

Metoddiskussion

Datansamlingens tillvägagångssätt var uppdelat i två steg. Författarna fick då möjlighet att skapa sig ett brett perspektiv inom forskningsområdet. Samtidigt gavs möjlighet att inrikta sökningarna inom rätt fokusområde, för att kunna skapa ett relevant resultat som svarade på syftet. Vid första sökningstillfället hittade dock författarna relevanta artiklar som kom att användas i resultatet.

Valet av databaser var givet då PubMed, CINAHL och PsycINFO ger ett brett utbud av vetenskapligt granskade artiklar och har olika fokus inom omvårdnad. För att stärka tillförlitligheten av datansamlingen kunde användning av trunkeringar och MeSH-termer, en ämnesordlista av Medline,¹¹⁷ gjorts. Om dessa komponenter använts kunde möjligtvis resultatet vid sökningarna haft större omfång. Många av de valda artiklarna kunde påträffas i mer än en databas. Författarna anser därför att detta gav extra styrka till dessa artiklar. Det inträffade att vetenskapliga artiklar som inte svarade mot syftet uppkom i sökningarna, därför gjordes manuella sökningar. Den manuella sökningen var ett hjälpmedel för att finna fler

¹¹¹ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹¹² A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹¹³ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹¹⁴ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹¹⁵ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹¹⁶ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' Psychogeriatrics, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

¹¹⁷ C. Forsberg & Y. Wengström, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation*, upplaga 3, Natur och kultur, Stockholm, 2013, s. 81.

artiklar till litteraturstudiens specifika område.¹¹⁸ Säkerhetställning av etisk granskning kan vara svår vid manuellt insamlat material. Författarna har dock utgått från de forskningsetiska principerna och på så sätt säkerställt att studierna följt dessa principer.

Sammanlagt fann författarna 68 artiklar som upplevdes relevanta i titel och abstrakt. Vid fördjupad läsning av metod och resultat exkluderades flertalet artiklar. Detta eftersom författarna upptäckte att många artiklar inte svarade på syftet eller inte berörde litteraturstudiens inklusionskriterier. Vid flertalet fall berörde artiklarna en bredare åldersgrupp, artiklarna inkluderade enbart en eller ett fåtal personer över 60 år. Artiklarna valdes bort då de ansågs vara opålitliga gentemot studies syfte på grund av svårigheter att urskilja de äldres hälsopåverkan. Resultatet baseras slutligen enbart av nio vetenskapliga artiklar. Materialomfånget i resultatet kan vara en svaghet i litteraturstudien.

Artiklarna var både skrivna på engelska och svenska. Språkvalet gjordes eftersom dessa två språk behärskas av båda författarna. Orsaken till valet av svenska artiklar kan ifrågasättas då engelska anses vara det vetenskapliga språket. Tanken med de svenska artiklar var att få en bred aspekt och vetskap om hur svensk vård arbetar med hundar. Dessa artiklar fanns inte publicerade på engelska. De valda artiklarna kommer från Sverige, USA, Italien och Schweiz. Författarna anser att dessa länder har likvärdig syn på människors relation till hundar och liknande uppbyggnad av äldrevård. Det kan dock ifrågasättas om de äldres ekonomiska status i samhället är likvärdig. Då vården exempelvis inte är statligt finansierad i alla länder kan den äldre påverka valet av vårdgivare och vårdkvalité i en större utsträckning med hjälp av ekonomiska tillgångar.

Hundar i vården är en arbetsmetod som blivit allt mer omdiskuterad. Det går att finna artiklar i både omvårdnadsrelaterade tidningar och dagstidningar. Författarna hade som avsikt att finna vetenskapliga artiklar som var förhållandevis moderna, eftersom vetenskapliga artiklar är en färskvara.¹¹⁹ Inklusionskriterierna var först att artiklar skulle vara skrivna mellan 2007-

¹¹⁸ C, Forsberg & Y, Wengström, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation*, upplaga 3, Natur och kultur, Stockholm, 2013, s. 74.

¹¹⁹ F. Friberg, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga. 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006, s. 67.

2014. Senare hittades äldre artiklar som ansågs relevanta och inklusionskriterierna ändrades till 2000-2014.

Studierna som ingår i denna litteraturstudie svarade gemensamt på syftet. Styrkan i studiens analysmetod var att författarna gjorde en enskild granskning och sammanfattning av materialet. Gemensam sammanställning av resultatsammanfattningen gjordes. Vid detta tillfälle upplevde författarna att de hade en likvärdig syn på de centrala fynden. Många av studierna lyfte liknande upplevelser och påverkan, vilket bidrog till att en systematisk kodning kunde genomföras. Kodorden delades upp i huvudkategorier. Huvudkategorier var givna då syftet har en tydlig struktur.

Syftet med dokumentationen av förförståelsen var att medvetandegöra den kunskap som författarna besatt,¹²⁰ angående hundar i vården. Genom att åsidosätta förförståelsen har inte arbetet påverkas i någon riktning. Objektiv tolkning skapades av studiernas resultat och risken för förvrängning av slutprodukten har minskat.

Målsättningen med denna allmänna litteraturstudie var att belysa både för- och nackdelar med hundar i vården. Artiklar som belyser nackdelar med hundar i vården kunde dock inte finnas. Litteraturstudien hade haft en högre trovärdighet om detta vetenskapliga material hade funnits med.

Resultatdiskussion

För att skapa en tydlig struktur i resultatdiskussionen följer de fyra centrala fynden samma upplägg som det tre huvudkategorierna; psykologiska hälsoeffekter, fysiologiska hälsoeffekter och sociala hälsoeffekter. Under psykologiska hälsoeffekter kommer två fynd att diskuteras; livskvalitet och förebyggande av ett depressivt tillstånd.

¹²⁰ C, Forsberg & Y, Wengström, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation*, upplaga 3, Natur och kultur, Stockholm, 2013, s. 51

I resultatet framkommer det att de äldre upplever glädje och förhöjd sinnesstämning i interaktion och aktivitet med en hund.^{121 122 123 124 125} Det i sin tur kan ge en förhöjd känsla av meningsfullhet och livskvalitet.^{126 127 128 129} I en studie som inkluderade en bredare åldersgrupps upplevelser framkom liknade resultat. Här menar man att hundinteraktion har varit framgångsrik genom att förbättra den psykiska hälsan och livskvalitén för många personer.¹³⁰ Sjuksköterskans främsta uppgift är att främja hälsa enligt International Council of Nurses (ICN).¹³¹ Enligt Antonovsky är det viktigt som omvårdnadsansvarig att anpassa vården så att patienten kan uppleva meningsfullhet, hanterbarhet och begriplighet (KASAM).¹³² För en sjuksköterska är det centralt att ha kännedom om att känslor är en individuell upplevelse. Det innebär att en person kan uppleva hunden som något positivt medan andra kan uppleva den som negativt och skrämmande. Sjuksköterskan kan således efter individuell bedömning använda en hund som ett ickemedicinskt arbetssätt för att främja hälsa och livskvalitet både för yngre och äldre.

¹²¹ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹²² A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹²³ E. Mossello, 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', *International Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905.

<<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

¹²⁴ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. *Complementary therapies in clinical practice*, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹²⁵ P. Lutwack-Bloom, 'et al.', 'Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents'. *Journal of Gerontological Social Work*. vol 44, 2005, s. 137-159.

¹²⁶ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹²⁷ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹²⁸ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' *Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

¹²⁹ P. Gandolfi-Decristophori, 'et al.', 'Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents'. *American Journal of Infection Control* vol. 40 no 2, 2012, s. 128-133.

¹³⁰ M, O'Haire, 'Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead'. [tillgänglig online] no 5, 2010, s. 226-234 <http://humananimalinteractions.com/uploads/3/2/4/8/3248644/jvb_2010_ohaire.pdf> Hämtad 12 November 2014.

¹³¹ Svensk sjuksköterskeförening, 'ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor' *Svensk sjuksköterskeförening* [tillgänglig online], November, 2007, <<http://www.swenurse.se/Global/Publikationer/Etik-publikationer/ICN.Etisk.kod.webb.pdf>> Hämtad 26 September 2014

¹³² A, Antonovsky & M. Elfstadius, *Hälsans mysterium*, upplaga 2, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

Äldre upplevde hunden som en stressdämpande faktor, lugnande och förebyggande av ett depressivt tillstånd.^{133 134 135 136 137 138} Studier visar en minskning av spänning, oro, ångest och trötthet med omedelbar effekt vid en hunds närvaro.^{139 140} Resultatet styrks av en studie som belyser minskning av stress och upprördhet hos äldre med demenssjukdom som har hundinteraktion. I studien framkom det även att hundar har en påverkan på depression genom att förbättra den depressiva statusen genom ökad socialisering.¹⁴¹ Socialstyrelsens vägledningsdokument menar att vårdpersonal ska ha kunskap om att förebygga äldres psykiska ohälsa.¹⁴² Folkhälsomyndigheten har arbetat med primärprevention som ska förebygga människors hälsa.¹⁴³ Hundar har god effekt på den psykiska ohälsan och kan räknas som en primärprevention som är hälsofrämjande och minskar risken för depression hos äldre. Att förebygga ett depressivt tillstånd kan vara en besparing ur individuellt perspektiv i form av minskat lidande och ur ett ekonomiskt samhällsperspektiv.¹⁴⁴ Trots att flertalet av studierna visade på förbättring av depression framträdde en vetenskaplig artikel som motbevisar förbättringen.¹⁴⁵ En möjlig tolkning kan ändå vara att en hund har god effekt på den psykiska hälsan. Hunden skulle kunna minska depression och depressionsrisk hos äldre. Att använda hundar i vården kan ses som en besparing samhällsekonomiskt men framförallt för att minska lidandet hos den enskilda individen, då depression leder till lidande och psykisk ohälsa. Ur ett omvårdnadsperspektiv är minskning av lidande hos den enskilda viktigt.

¹³³ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹³⁴ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹³⁵ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹³⁶ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. Psychogeriatrics', vol 12 no 3, 2012, s. 1-9.

¹³⁷ F. Moretti, 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' Psychogeriatrics, [tillgänglig online] Vol 11 no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014.

¹³⁸ P. Lutwack-Bloom, 'et al.', 'Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents'. Journal of Gerontological Social Work'. vol 44, 2005, s. 137-159.

¹³⁹ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹⁴⁰ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. Complementary therapies in clinical practice, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁴¹ A. Cowling, 'The Benefits and Limitations of Pet Therapy for People with Dementia'. Oshkosh Scholar Volume V', 2010, s. 82-92.

¹⁴² Socialstyrelsen. 'Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa – vägledning för verksamhetsansvariga inom socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt primärvård' Socialstyrelsen, 2011

¹⁴³ Folkhälsomyndigheten 'Om Folkhälsomyndigheten' Folkhälsomyndigheten, Oktober 2013 [websida] <<http://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/>> Hämtad 19 December 2014.

¹⁴⁴ Socialstyrelsen 'Nationell utvärdering 2013 – vård och insatser vid depression, ångest och schizofreni Rekommendationer, bedömningar och sammanfattning' Socialstyrelsen Juni 2013, <<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19150/2013-6-27.pdf>> Hämtad 19 December 2014.

¹⁴⁵ S, Brodie & F, Biley, 'An exploration of the potential benefits of pet-facilitated therapy'. Journal of Clinical Nursing.' no 8, 1999, s. 329-337.

Aktiviteter tillsammans med hund ökade äldres motivation till rörelse och bidrar till reducering av smärta som leder till förbättrad ADL-förmåga.^{146 147 148} Resultatet visar att vitala parametrar förbättras genom minskat systoliskt blodtryck, minskad puls och andningsfrekvens.¹⁴⁹ Det går även att observera att hormonvärden i kroppen förändras.^{150 151} En litteraturöversikt med fokus på handikappade, hjärtsjuk och cancerdrabbade styrker att hundar har en god fysiologisk effekt genom förbättring av ADL och ökad motivation till aktivitet.¹⁵² Litteraturöversikten menar att ökad rörelse medför förbättrad sårsläkning, stärker immunförsvaret och ökar kroppens eget måbra hormon oxytocin. Hundar tenderar till att påverka blodtrycket vilket konstaterades i en studie där både systoliskt och diastoliskt blodtryck sjönk. Studien påvisar också att äldre som har aktiviteter tillsammans med hundar har en minskad dödlighet på grund av hjärt och kärlsjukdommar.¹⁵³ Att finna en väg till ökad motivation till aktivitet och rörelse kan upplevas svårt som sjuksköterska. Eftersom studierna belyser att en hund har denna förmåga kan man dra nytta av detta inom äldrevården. Hunden kan således bidra till minskat lidande för den äldre genom sina fysiologiska hälsofrämjande effekter genom förbättrad sårsläkning och reducering av smärta. Det är dock inte etiskt att enbart ha aktiviteter och träning med hund då det inte ger möjlighet till deltagande för alla, exempelvis för allergiska eller hundrädda.

¹⁴⁶ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹⁴⁷ E. Mossello, 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', *International Psychogeriatrics*, [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905.

<<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

¹⁴⁸ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. *Complementary therapies in clinical practice*, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁴⁹ A. Bulette Coakley, & E. Mahoney, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. *Complementary therapies in clinical practice*, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

¹⁵⁰ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. *Psychogeriatrics*, vol 12 no 3, 2012, s. 1-9.

¹⁵¹ J.S.J Odendaal, 'Animal-assisted therapy - magic or medicine?' *Journal of Psychosomatic Research*. [tillgänglig online] 2000, s. 275-280.<http://gronhalsa.se/files/animal-assisted_therapy.pdf> Hämtad 20 November 2014.

¹⁵² G, Takashim & J, Michael, 'Setting the One Health Agenda and the Human-Companion Animal Bond'. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, no 11, 2014, s. 11110 - 11120.

¹⁵³ G, Takashim & J, Michael, 'Setting the One Health Agenda and the Human-Companion Animal Bond'. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, no 11, 2014, s. 11110 - 11120.

Ett centralt fynd i resultaten visar att hunden bidrog till ett ökat socialt beteende genom ökat engagemang och skapande samhörighet.^{154 155} Hunden fick de flesta av deltagarna att le och skratta.^{156 157} Fynden i resultatet bekräftas av en studie som inkluderar deltagare med demens. Här främjades den sociala hälsan genom en ökning av socialt beteende och kommunikation.¹⁵⁸ Hundar bidrar till ökad kommunikation som kan vidga det sociala nätverket, vilket leder till en förbättrad självbild, självkänsla och trygghet.¹⁵⁹ En tolkning av resultatet kan vara att hundar kan användas som ett redskap för att underlätta den sociala kommunikationen och omvårdnaden. Sjuksköterskan har till uppgift att ge god omvårdnad och se hela individen, trots att det kan uppstå svårigheter i kommunikationen. I detta moment kan det vara till fördel för sjuksköterskor och annan omvårdnadspersonal att besitta kunskaper om hundens förmågor att främja kommunikation. De äldre kan känna sig stärkta av en hund i sin närhet vid mötet med sjuksköterskan då hunden bidrar till en bättre självkänsla och känsla av trygghet.

Slutsats

Litteraturstudien visade att hundar kan påverka äldre psykiskt, fysiskt och socialt. Utifrån resultatet av litteraturstudien påvisades att en hund kan bistå i främjandet av optimal holistisk hälsa för de äldre. Ur ett omvårdnadsperspektiv kan hunden även ha en förmåga att skapa känsla av meningsfullhet och begriplighet. Detta kan i sin tur höja nivån av KASAM. Den funna kunskapen skulle kunna användas inom all äldrevård, med undantag för svårt sjuka i demens där det finns risk för att hunden kan komma till skada. Hänsynstagande för hundens hälsa och allmäntillstånd måste göras. Forskning inom hundens hälsa och hur den påverkas av interaktion med äldre skulle kunna göras. Vidare forskning inom området hundar för äldre är av stor nytta då det resulterade i många positiva kroppsliga och psykologiska faktorer. Det är idag svårt att finna forskning angående nackdelar med hundar i vården, som till exempel

¹⁵⁴ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹⁵⁵ A. Lundström, & M. Blusi, 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' Kommunförbundet, FoU i Västernorrland, no 11, 2012.

¹⁵⁶ C. Nord, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

¹⁵⁷ A. Berry, 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. *Psychogeriatrics*, vol 12 no 3, 2012, s. 1-9.

¹⁵⁸ A. Cowling, 'The Benefits and Limitations of Pet Therapy for People with Dementia'. *Oshkosh Scholar Volume V*, 2010, s. 82-92.

¹⁵⁹ N. Agahi, 'et al.', 'Sociala relationer, socialt deltagande och hälsa bland äldre personer' *Socialmedicinsk tidskrift* [tillgänglig online] nr 3, vol 87 Juni 2010 s 175-181

<http://socialmedicinsk.tidskrift.se/index.php/smt/article/view/682/504> Hämtad 23 September 2014.

allergi och rädsla för hundar. Denna kunskap är central för att skapa ett helhetsperspektiv på hundar i vården. Ytterligare forskning är att finna för- och nackdelar med utbildad vårdhund gentemot privat hund ur ett hälsofrämjande perspektiv och ur den ekonomiska synvinkeln. Det finns kostnader för utbildning av vårdhunden och kostnader för ägandet av hunden så som mat och veterinär. Ett centralt beslut som ska tas vid hundar i vården är vem som ska ansvara för dessa kostnader. Då hunden kan ha goda effekter bör utbildning för sjuksköterskor och övrig omvårdnadspersonal genomföras för att öppna nya arbetssätt och utveckla omvårdnaden i en positiv riktning. Utbildningen ska syfta till att använda hund mer frekvent och ta tillvara på hundens förmågor att påverka hälsan.

REFERENSER

Agahi, N., 'et al.', 'Sociala relationer, socialt deltagande och hälsa bland äldre personer' Socialmedicinsk tidskrift [tillgänglig online] nr 3, vol 87 Juni 2010 s. 175-181
<http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/682/504> Hämtad 23 September 2014.

Antonovsky, A. & Elfstadius, M, *Hälsans mysterium*, upplaga 2, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

Beck-Friis, B. 'Hundens betydelse i vården – erfarenheter och praktiska råd', upplaga 1, Gothia, Stockholm, 2007.

*Berry, A., 'et al.', 'Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study'. *Psychogeriatrics*, vol 12 no 3, 2012, s. 1-9.

Borgå, P., 'Psykisk ohälsa och kultur– erfarenheter och epidemiologi', *Socialmedicinsk tidskrift* [tillgänglig online] vol 85, nr 2 April 2008 s. 129
<<http://www.socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/151/181>>, Hämtad 24 september 2014.

Brodie, S & Biley, F, 'An exploration of the potential benefits of pet-facilitated therapy'. *Journal of Clinical Nursing*. no 8, 1999, s. 329-337.

*Bulette Coakley, A & Mahoney, E, 'Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program'. *Complementary therapies in clinical practice*, vol. 15, no 3, 2009, s. 141-146.

Cowling, A, 'The Benefits and Limitations of Pet Therapy for People with Dementia'. *Oshkosh Scholar Volume V*, 2010, s. 82-92.

Eriksson, S, 'Forskarens etik' *Codex* [tillgänglig online], 23 Oktober 2013, <<http://codex.vr.se/forskarensetik.shtml>> Hämtad 25 September 2014.

Folkhälsomyndigheten 'Om Folkhälsomyndigheten' Folkhälsomyndigheten, Oktober 2013 [websida] <<http://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/>> Hämtad 19 December 2014.

Forsberg, C & Wengström, Y, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation*, upplaga 3, Natur och kultur, Stockholm, 2013.

Friberg, F, *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete*, upplaga 1:6, Studentlitteratur AB, Lund, 2006.

*Gandolfi-Decristophori, P., 'et al.', 'Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents'. *American Journal of Infection Control* vol. 40 no 2, 2012, s. 128-133.

Gordér, L., Hjälpmedelsinstitutet 'Assistanshund som hjälpmedel', Svenska Kennelklubben, Hundägarnas riksorganisation [websida], 5 januari 2012, <<http://www.skk.se/sv/hundagande/assistanshundar/vad-ar-en-assistanshund/>> Hämtad 22 september 2014.

Heimerson, I., 'et al.', 'Folkhälsan i Sverige - Årsrapport 2014', Folkhälsomyndigheten [tillgänglig online], juni, 2014, <<http://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/17825/Folkhalsan-i-Sverige-arsrapport-2014.pdf>> Hämtad 24 september 2014.

Henricson, M. *Vetenskaplig teori och metod: Från idé till examination inom omvårdnad*, upplaga 1:4, Lund, Studentlitteratur, 2012.

Hensjö, L-O, 'Att bli äldre' *Infomedica* [tillgänglig online], 10 September 2004, <<http://www.learnify.se/Learnifyer/ObjectResources/1a193dc0-6cf1-494a-9b96-7cc38100e2c8/Bliald040910.pd>> Hämtad 22 September 2014.

Jakobsson U., *Forskningens termer och begrepp: En ordbok*. upplaga. 1:1. Studentlitteratur AB, Lund, 2011.

Jordbruksverket 'Statistik ur hundregistret.' [websida] 9 September 2014. <<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/olikaslagsdjur/hundarochkatter/hundregistret/statistik.4.45fb0f14120a3316ad78000672.html>> Hämtad 17 December 2014.

Kirkevold, M., Ekern, K. S., & Ganuza Jonsson, L. *Familjen i ett omvårdnadsperspektiv*. upplaga 1, Stockholm Liber, 2003.

Knight, S & Edwards, V, 'In the Company of Wolves The Physical, Social, and Psychological Benefits of Dog Ownership'. *Journal of Aging and Health*, [tillgänglig online] vol 20 no 4, 2008, <<http://jah.sagepub.com.ezproxy.hkr.se/content/20/4/437.full.pdf+html>> Hämtad 12 November 2014.

Ledarhund - Hund i tjänst 'Ledarhundars Historia', Ledarhund [websida], 2010, <<http://www.ledarhund.se/sv/ledarhundar/historia>> Hämtad 25 september 2014.

*Lundström, A. & Blusi, M. 'Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.' *Kommunförbundet, FoU i Västernorrland*, no 11, 2012.

*Lutwack-Bloom, P., 'et al.', 'Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents'. *Journal of Gerontological Social Work*. vol 44, 2005, s. 137-159.

Matuszek, M, 'Animal-Facilitated Therapy in Various Patient Populations'. *Holistic Nursing Practice*, [tillgänglig online] vol 24 no 4, 2010, <http://saddlesforsoldiers.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal_Facilitated_Therapy_in_Various_Patient.3.pdf> Hämtad 12 November 2014.

*Moretti, F., 'et al.', 'Pet therapy in elderly patients with mental illness' Psychogeriatrics, [tillgänglig online] Vol 11no 2, 2011, s. 125-129 <<http://www.agatea.org/LMA/ECMAN004.pdf>> Hämtad 8 Oktober 2014

*Mossello, E., 'et al.', 'Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care', International Psychogeriatrics', [tillgänglig online] vol. 23 no 6, 2011, s. 899-905. <<http://www.pawsforpeople.org/wp-content/uploads/2013/03/Animal-assisted-activity-and-emotional-status-of-patients-with-Alheimers-disease-in-day-care.pdf>> Hämtad 22 September 2014.

Nelson. M. E., 'et al.', 'Physical Activity and Public Health in Older Adults: Recommendation From the American College of Sports Medicine and the American Heart Association', Circulation vol 116 nr 9 s. 1094-1105 Augusti 2007.

*Nord, C, 'Nytta med nöje.' Skrifter från NISAL' no 3, 2011.

*Odendaal, J.S.J, 'Animal-assisted therapy - magic or medicine?' Journal of Psychosomatic Research'. [tillgänglig online] 2000, s. 275-280. <http://gronhalsa.se/files/animal-assisted_therapy.pdf> Hämtad 20 November 2014

O'Haire, M, 'Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead'. [tillgänglig online] no 5, 2010, s. 226-234 <http://humananimalinteractions.com/uploads/3/2/4/8/3248644/jvb_2010_ohaire.pdf> Hämtad 12 November 2014.

POMS 'POMS-testet' [websida] <<http://www.pomstest.se/>> Hämtad 1 December 2014.

Regeringskanliet, Socialdepartamentet, 'Äldreomsorg i Sverige' [tillgänglig online], Regeringskanliet, 6 Augusti 2014, <<http://www.regeringen.se/sb/d/14933>> Hämtad 15 September 2014.

Rydwik, E. 'Fysisk aktivitet och träning för sköra äldre' Vårdalinstitutet, Mars 2012.

Socialstyrelsen. 'Att uppmärksamma äldre med psykisk ohälsa – vägledning för verksamhetsansvariga inom socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt primärvård' Socialstyrelsen, 2011.

Socialstyrelsen 'GDS 20 (Geriatric Depression Scale)' Socialstyrelsen [websida] <<http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialarbete/gds20>> Hämtad 1 December 2014.

Socialstyrelsen. 'Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska' Socialstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsavdelningen, Februari 2005.

Socialstyrelsen 'MMSE, MMT (Mini Mental State Examination, Mini Mental Test)' Socialstyrelsen [websida] <http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialarbete/mmse_mmt> Hämtad 1 December 2014.

Socialstyrelsen 'Nationell utvärdering 2013 – vård och insatser vid depression, ångest och schizofreni. Rekommendationer, bedömningar och sammanfattning' Socialstyrelsen Juni 2013,
<<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19150/2013-6-27.pdf>>
Hämtad 19 December 2014.

Socialstyrelsen, 'Äldres psykiska hälsa' Socialstyrelsen [websida], 2014,
<<http://www.socialstyrelsen.se/psykiskhalsa/aldrespsykiskahalsa>>
Hämtad 25 September 2014.

Statistiska Centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik, 'Mäns medellivslängd för första gången över 80 år' Statistiska Centralbyrån [tillgänglig online], 19 Mars 2014,
<<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Mans-medellivslangd-for-forsta-gangen-over-80-ar/>> Hämtad 22 September 2014.

Stryhn. H, *Etik och omvårdnad*, upplaga.1:5, Studentlitteratur AB, Lund, 2007.

Sundström, G, 'Var tredje äldre person bor ensam' Statistiska Centralbyrån [tillgänglig online], 4 Mars 2014, <<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Var-tredje-aldre-bor-ensam/>> Hämtad 22 September 2014.

Svenska Läkaresällskapet, 'Rekommendationer om fysisk aktivitet för vuxna' *Fyss* [tillgänglig online], 24 oktober 2011, <<http://www.fyss.se/rekommendationer-for-fysisk-aktivitet/>>
Hämtad 23 September 2014.

Svensk sjuksköterskeförening, 'ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor' Svensk sjuksköterskeförening [tillgänglig online], November, 2007,
<<http://www.swenurse.se/Global/Publikationer/Etik-publikationer/ICN.Etisk.kod.webb.pdf>>
>Hämtad 26 September 2014.

Svensk sjuksköterskeförening, *Svensk sjuksköterskeförening: Värdegrund för omvårdnad*, upplaga 1, Brommatryck & Brolins AB, Stockholm, 2010.

Svenska Terapiahundskolan 'Informations katalog', Svenska Terapiahundskolan [tillgänglig online], 2014, <<http://terapihundskolan.se/test/>> Hämtad 22 september 2014.

Svenska Terapiahundskolan 'Priser', Svenska Terapiahundskolan [tillgänglig online], 2014, <<http://terapihundskolan.se/utbildning-2/priser/>> Hämtad 8 oktober 2014.

World Health Organization, 'WHO definition of Health' World Health Organization [websida]. 2003, <<http://www.who.int/trade/glossary/story046/en/>> Hämtad 25 September 2014.

Bilaga 1

Sökschema för datorbaserad litteratursökning

Datum	Databas	Sökning nr	Sökord och boolesk operator (AND, OR, NOT)	Begränsningar/databasfilter	Typ av sökning (t.ex. MESH-term, abstract, fritext)	Antal träffar	Lästa Abstract	Relevanta artiklar
2014 09 10	Pubmed	1 2 3	Animal-assisted activity emotional status 1 AND 2		All fields	41 28978 2	2	1
2014 09 10	Pubmed	1 2 3	effective animal-assisted intervention 1 AND 2		All fields	939402 55 51	51	1
2014 09 10	Pubmed	1 2 3	Pet Nursing Home 1 AND 2		Title/ Abstract	59695 16136 11	11	1
2014 09 10	Pubmed	1 2 3	pet therapy stress 1 AND 2		Title/ Abstract	93 469481 4	4	1
2014 09 10	Pubmed	1 2	animal assist therapy AND dog interaction		All fields	1669 18	18	1

2014 09 10	Pubmed	1 2	Pet AND nursing home*		Title/ Abstract	59695 37	2	2
2014 09 12	Psycinfo	1	Pet AND Elderly		All fields	7875 49	49	1
2014 09 12	Psycinfo	1 2 3 4	nursing home pet 1 AND 2 AND Effect	Engelska 2000-2014 Peer reviewed	All fields	23885 14606 106 53	53	1
2014 09 12	Psycinfo	1 2 3	Animal-assisted activity emotional status 1 AND 2	Peer reviewed	All fields	88 9391 1	1	1
2014 09 10	Pubmed	1 2	animal assisted therapy 1 AND Nursing Home		All fields	1669 25	25	1
2014 09 10	Cinahl	1 2	Nursing home AND pet		All fields	18104 62	62	1
2014 09 10	Cinahl	1 2 3	pet pet AND therapy pet therapy	2000-2014	All fields	3554 1354 692		

		4	3 AND stress	2009-2014		55	55	1
2014 09 10	Cinahl	1 2 3	pet Nursing home pet AND nursing home		All fields	3978 26367 83	83	1
2014 11 12	Mauell sökning							2

Bilaga 2

Artikelöversikt

Generella förkortningar:

Interventionsgrupp (IG)
 Kontrollgrupp (KG)
 Activities of Daily Living (ADL)
 Inklusionskriterier: INK

Exklusionskriterier: EXK
 Interventionen IN
 Interventionsgrupp IG
 Animal-assisted activity (AAA)
 Profile of Mood States (POMS)
 Visual Analog Scale (VAS)

Geriatric Depression Scale (GDS)
 Profile of Mood States (POMS)
 Mini-Mental State Examination (MMSE)
 Visual Analog Scale (VAS)

Författare Land, År	Titel	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande	Resultat	Kvalitet
Berry, A, Borgi, M, Terranova, L, Chiarotti, F, Alleva, E and Cirulli, F. Italien 2012	Developing effective animal-assisted intervention programs involving visiting dogs for institutionalized geriatric patients: a pilot study.	Syftet med studien var att bedöma effektiviteten av ett djur-assisterat programmet, relaterat till minskningen av depressions-symptom ur den vardagliga apatiska	<i>Urval:</i> 19 patienter, 6 män och 13 kvinnor i åldrarna 70–96 år deltog i studien. INK var villighet att interagera med hundar, inga kända allergier mot djur och inga större patologiska allvarligt påverkar förmågan att interagera med hundar. EXK de som var rädda för hundar. KG finns. <i>Datainsamlingsmetoden</i> Videospelade besök. Kortisolnivån i salven mättes samt depressiv tillstånd utvärderades genom GDS	<i>Genomförande:</i> IN hölls två gånger i veckan med alla deltagare under fem månader, 2010. Besöken varade i 60 min. <i>Analys:</i> Beteende bedömning av videonatrialet genom att studera hur deltagarna integrerar med hunden genom sitt beteende mönster.	Resultaten visar en tidsberoende ökning av socialt beteende och spontana IN med hundarna. Kortisol nivåerna visade på lägre än efter djur interaktionen. GDS minskade vid inegrering med djuren men ingen signifikant långtids effekt.	<i>Intern validitet:</i> Lovande verktyg och mätinstrument för att bedöma sociala färdigheter <i>Extern validitet:</i> Anses vara hög då andra äldreboenden skulle kunna göra samma sak. <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver likvärdig syn på djur. <i>Etiska ställningstagande</i> Använder sig av Helingsborgs-deklarationen.
Moretti, F, Ronchi, D, Bernabei, V, Marchetti, L, Ferrari, B,	Pet therapy in elderly patients with mental illness.	Den aktuella studien är att utvärdera effekterna av en husdjursterapi	<i>Urval:</i> Inklusionskriterier i urvalet var: ålder >65, vårdtagande i minst 2 månader, diagnostiserade med	<i>Genomförande:</i> Informations- broschyr till de boende, anhöriga och anställda.	Enkätutvärderingen visar att 9 av 10 deltagare upplevde en tillfredsställelse i slutet av hundarnas närvaro. Både	<i>Intern validitet:</i> Lovande verktyg och mätinstrument för att

<p>Forlani, C, Negretti, F, Sacchetti, C, Atti, A-R</p> <p>Italien</p> <p>2011</p>		<p>intervention på ett äldre där patienter är drabbade av olika psykiatriska sjukdomar, som bor på i ett välbärgat område i norra Italien</p>	<p>psykisk sjukdom. EXK var döv/blind eller oförmåga att interagera. 10 individer i IG 11 individer i KG <i>Datainsamlingsmetod:</i> Bedöma vid baslinjen av kognitiv status MMSE. Depresiv tillstånd utvärderades genom GDS och ett frågeformulär om självupplevd livskvalitet.</p>	<p>IN varade i 6 veckor och hölls i vårdhem 90 min, en gång i veckan KG tilläts se hunden som kommer in på vårdhem, och ostrukturerade kontakter tilläts. De fick dock inte delta i själva IN. <i>Analys:</i> MMSE och GDS och formulär före och efter IN gemfördes och samt KG.</p>	<p>djurgruppen och KG förbättrades GDS och MMSE. Inom djurgruppen, GDS symptom minskade med 50% (från 5,9 till 2,7, P = 0,013), medan medelvärde MMSE värdera ökade med 4,5 (P = 0,060)</p>	<p>bedömma sociala färdigheter <i>Extern validitet:</i> . Hög då andra äldreboenden skulle kunna göra samma sak <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver likvärdig syn på hundar. <i>Etiska ställningstagande:</i> Godkänt av den regionala etikprövningsnämnden.</p>
<p>Gandolfi-Decristophori, P, De Benedetti, A, Attinger, M, Regula, G, Schelling, E, Guillaume, J, Fiebig, L, Petrini, O, Hattendorf, J, Zinsstag, J, Petignat, C och Cernela N.</p> <p>Schweiz</p> <p>2012</p>	<p>Evaluation of pet contact as a risk factor for carriage of multidrug-resistant staphylococci in nursing home residents.</p>	<p>Syftet att fastställa betydelsen av husdjur som reservoarer av multiresistenta stafylokocker (MRSA) på vårdhem genom att bedöma transport av dessa mikroorganismer i boende och i husdjur som lever i eller regelbundet besöker sjukhem, samt genom att registrera fysisk kontakt mellan de boende och husdjur.</p>	<p><i>Urval:</i> 2 boende, en med djur och en utan djur. Retrospektiv studie och bestod av en IG- hem med djur KG- hem utan djur <i>Datainsamlingsmetod</i> Frågeformulär. Nasal- och örontopz från husdjur och nasala topzar från boende i samma hem uppsamlades.</p>	<p><i>Genomförande:</i> Provsamling utfördes mellan mars 2008 och september 2009 <i>Analys:</i> Gener, ålder, kön och antibiotika- behandling inom 3 månader före studien.. Jämförde IG med KG. Provtagning & laboratorieanalyser</p>	<p>Förekomsten av MDR visade sig på (37%)av boende som bor med djur och (46%)av dem som inte bor med husdjur. Aktivitet med djur kontakt var associerat med lägre transport av MDR. Antibiotikabehandling under de senaste 3 mån var associerat med signifikant ökad risk för MDR.</p>	<p><i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument. <i>Extern validitet:</i> . Beroende av MRSA existens. <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver djur på boende. <i>Etiska ställningstagande</i> Etiskt godkännande från de 4 ansvariga kommittéer</p>

<p>Catharina Nord Sverige 2011</p>	<p>Nytta med nöje.</p>	<p>Syftet är att presenteras en sammanställa två vårdhundsprojekt vid två särskilda boenden för äldre i Uppsala kommun.</p>	<p><i>Urval:</i> INK: 2 stycken boende. EXK: Avdelningard drabbade av vinterkräksjuka eller MRSA. <i>Datansamlingsmetod:</i> Intervjuer av boende, observationer.</p>	<p><i>Genomförande:</i> dokumentation av umgänges- hunds- verksamhet <i>Analys:</i> Jämförelse av dokumentatione intervjumaterial och observationer.</p>	<p>Visar att vårdhundar gjorde att rehabiliteringen som ADL lockade fram latent förmågor, som gång förmåga. Samt att personerna upplevdes få ett bättre minne.</p>	<p><i>Trovärdighet:</i> Är god då man väljer att intervjua och observera de deltagande <i>Överförbarhet:</i> Hög då andra äldreboende skulle kunna gör samma sak. <i>Tillförlitlighet:</i> Stark pga. öppna frågor <i>Verifierbarheten:</i> Något svag - saknar citat. <i>Etiska ställningstagande:</i> Utvärderingen granskades av Regionala etikprövningsnämnden i Linköping</p>
<p>Lundström, A & Blusi, M. Sverige 2012</p>	<p>Vårdhund – i rehabilitering inom äldreomsorgen.</p>	<p>Syftet var att implementera och utvärdera vårdhund som redskap vid rehabilitering på särskilt boende för äldre, med fokus på livskvalitet, ADL-förmåga och arbetsterapeutens reflektioner.</p>	<p><i>Urval:</i> Totalt 27 personer. Nio av dem tillhörde grupp 1 och 18 grupp 2. INK personer i fysiskt god form och personer som hade bedömts av arbetsterapeut och hade träningspotential. <i>Datansamlingsmetod:</i> grupp 1 QUALID-mätinstrument för livskvalite vid demens grupp 2 ADL-taxonominstrument för ADL</p>	<p><i>Genomförande:</i> Under perioden september 2011 till april 2012 tränade totalt 27 personer med vårdhundteamet. <i>Analys:</i> Grupp 1 och Grupp 2 jämfördes medelvärden från mätningarna före och efter IN. Medelvärden jämfördes både på gruppnivå och för varje fråga i respektive instrument.</p>	<p>De äldre kände en förbättrad grad av livskvalitet, bättre ADL-förmåga. Meningsfullhet i vardagen, förbättrad koncentrationsförmåga Sociala förmågor utvecklades. Vårdhunden fungerar som lugnande medicin. Vårdhunden som glädjespridare.</p>	<p><i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument. <i>Extern validitet:</i> . Hög då andra äldreboenden skulle kunna gör samma sak. <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver djur på boende. <i>Etiska ställningstagande</i> Goda etiskt ställningstagnade dock saknas dokumentation om detta.</p>

<p>Mossello, E, Ridolfi, A, Mello, A-M, Lorenzini, G, Mugnai, F, Piccini, C, Barone, D, Peruzzi, A, Masotti, G och Marchionni, N</p> <p>Italien 2011</p>	<p>Animal-assisted activity and emotional status of patients with Alzheimer's disease in day care</p>	<p>Syftet med studien var att utvärdera effekterna av AAA med hundar för äldre patienter drabbas av demens på ett Alzheimer dagcenter i jämförelse med både en aktiv KG (plysch hundar) och med vanligt dagcenter aktiviteter.</p>	<p><i>Urval:</i> Undersökningen omfattade tio försökspersoner, fyra kvinnor och sex män, med en medelålder på 79 år. <i>Datainsamlingsmetod:</i> Observerade av kognitiv bedömning, emotionella status och motorik status</p>	<p><i>Genomförande:</i> Beteendet utvärderades under alla tre faser av studien genom direkt två gånger i veckan. observationerna varade i 10 minuter av varje faser. <i>Analys:</i> KG jämfördes med IG för att ta fram signifikanta värden.</p>	<p>Studie stödjer hypotesen att interaktion mellan människor och hundar kanväsentligt ändra känslomässiga status äldre patienter med demens, minska ångest och sorg och öka positiva känslor såsom glädje och allmän vakenhet.</p>	<p><i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument. <i>Extern validitet:</i> Hög. <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver djur på boende. <i>Etiska ställningstagande:</i> Är etiskt granskad.</p>
<p>Bulette Coakley, A och Mahoney, E</p> <p>USA 2009</p>	<p>Creating a therapeutic and healing environment with a pet therapy program</p>	<p>Syftet med undersökningen var att undersöka begrepps baserade resultat av deltagandet i en djur terapi ingripande i ineliggande patienter. Ett andra syfte var att beskriva patientens upplevelse av djur besök.</p>	<p><i>Urval:</i> Sjuksköterskor från de tre äldreboende bidrog till att identifiera lämpliga patienter för studien. 59 patienter INK: engelsktalande, 18 år eller äldre och kan lämna ett informerat samtycke. EXK: cirkulatoriskt instabila och de som ej ansågs lämpliga. <i>Datainsamlingsmetod:</i> Pre-post kvasiexperimentell studie samt observera patienterna med vitala parametrar POMS och VAS och intervjuer..</p>	<p><i>Genomförande:</i> Befintlig djur terapiprogram. Två dagar i veckan från september 2004 till juli 2007. <i>Analys:</i> Kvantitativa data analyserades. Kvalitativa data från utgångs enkäter analyserades.</p>	<p>Jämfört med utgångsvärdet, hade patienterna en signifikant minskning av smärta, andningsfrekvens och humör tillstånd och ökning av upplevd energinivå. Kvantitativa och kvalitativa fynd ger stöd för minskad spänning / ångest och trötthet / tröghet och förbättrad övergripande humör.</p>	<p><i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument och de ställt öppna frågor <i>Extern validitet:</i> Hög. <i>Generaliserbarhet:</i> Kräver djur på boende. <i>Etiska ställningstagande:</i> Är etiskt granskad.</p>

J.S.J. Odendaal USA 2000	Animal-assisted therapy - magic or medicine?	Målet var att tillämpa metoder genom fysiologiska parametrar för att finna fördelarna/nackdelar mellan människor och djur.	<i>Urval:</i> 18 människor och 18 hundar. <i>INK:</i> Fysiskt och psykiskt instabila/nedsatta tex äldre. <i>EKK:</i> Vuxna med goda fysiska, psykiska och ekonomiska förhållande. <i>Datainsamlingsmetod:</i> Plasma prover, blodtryck före och efter interaktion med hund.	<i>Genomförande</i> KG fick läsa en bok och IG fick träffa en okänd hund Intraktionon 60 min/ gång. <i>Analys:</i> IG och KG jämfördes.	Visar att endorfin, oxytocin, prolaktin och dopamin ökade signifikant ($P < 0,05$) hos pat. Enda statistiskt signifikanta resultat i skillnaden före och efter samverkan mellan experimentell och kontrollhundgrupper var oxytocin ($P < 0,01$). Ökningen av oxytocin var högre i försöksgruppen där människor samverkade med sina egna hundar.	<i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument och de ställt öppna frågor <i>Extern validitet:</i> Hög. <i>Generaliserbarhet:</i> Hög <i>Etiska ställningstagande:</i> Är etiskt granskad
Lutwack-Bloom, P, Wijewickrama, R och Smith, B USA 2005	Effects of Pets versus People Visits with Nursing Home Residents	Syftet var att studera effekter av djur kontra med människor vid besök med äldreboendets invånare.	<i>Urval:</i> Slumpmässigt urval av 68 patienter på 2 äldreboenden. <i>Datainsamlingsmetod:</i> Pre-post-kontroller POMS, GDS 30-post frågeförmulär	<i>Genomförande:</i> Besök å 20 min, tre gånger i veckan, under en period av sex månader. <i>Analys:</i> IG och KG jämfördes.	Visar en signifikant, positiv förändring i humöret till dem som fick besök av en hund. Även om det fanns en liknande utveckling i depression, skillnaderna var dock inte signifikanta.	<i>Intern validitet:</i> Lovande mätinstrument och de ställt öppna frågor <i>Extern validitet:</i> Hög. <i>Generaliserbarhet:</i> Hög <i>Etiska ställningstagande:</i> Är etiskt granskad.